

In de pas!

De rechtgeaarde nationaal-socialist had een onwrikbaar geloof in de doelmaticiteit van propaganda. Hitler had dat geloof van meet af aan gepredikt en in praktijk gebracht. Propaganda, zo had hij al in *Mein Kampf* betoogd, moest eenvoudig zijn; ze moest er bij de volgelingen dag in, dag uit dezelfde simplistische stellingen inhameren. Zijn gehele propagandistische actie tijdens de Weimar-republiek was een reeks van variaties geweest op telkens dezelfde thema's. Met dat al had Hitler in die periode de publiciteitsmedia niet volledig kunnen beheersen: zijn *NSDAP* was met de andere politieke partijen in een concurrentiestrijd gewikkeld.

Dat veranderde kort na de *Machtübernahme*. Een nieuw, door Josef Goebbels geleid departement, het *Reichsministerium für Volksaufklärung und Propaganda* (het *Promi*, zoals het veelal genoemd werd) stelde zich in de eerste plaats tot taak, er voor te zorgen dat de publiciteitsmedia volledig in de pas zouden lopen. Zulks was wat de radio betreft, betrekkelijk eenvoudig: zij kon als gecentraliseerd apparaat snel onder een nationaal-socialistische leiding geplaatst worden. Bij de Duitse pers waren de verhoudingen gecompliceerder: ook toen men de dagbladen van alle tegenstanders verboden had, bleef nog een groot aantal andere dagbladen over die zelfstandige ondernemingen waren waar staat of partij geen directe zeggenschap in hadden. Hier moest de beïnvloeding dus anders georganiseerd worden. Het werd grondig aangepakt. Ieder die op journalistiek gebied werkzaam wilde blijven, moest lid worden van een nationaal-socialistische organisatie, het *Reichsverband der deutschen Presse*, uitgevers en distribuanten dienden zich aan te sluiten bij de *Reichspressekammer*, en het *Promi* zorgde er voor dat practisch elke dag een stroom instructies naar alle hoofdredacties ging waarin precies aangegeven stond, welke berichten men wèl, welke men niet mocht opnemen, op welke plaats en in welke opmaak bepaalde berichten afgedrukt dienden te worden en met welke argumenten op binnen- of buitenlandse gebeurtenissen moest worden gereageerd. De belangrijkste van die instructies werden als regel mondeling verstrekt in een grote bespreking met vertegenwoordigers van de belangrijkste bladen die ze hunnerzijds dan rechtstreeks aan hun hoofdredacties konden doorgeven;